

2. Ван Дж. Психологічні особливості самосприйняття як фактор соціалізації підлітків : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / Дж. Ван. – Одеса, 2009. – 19 с.

Катерина Силка,

студентка 4 курсу

Факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Науковий керівник: **О.В. Горецька,**

к. психол. н., доцент (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Актуальність. Розвиток технологій та медицини, постійні інтенсивні зміни в усіх сферах суспільства зумовили збільшення серед населення частки людей похилого віку. Отже, постає проблема адаптації людей похилого віку до нових соціально-культурних умов. Для збереження високого рівня життєдіяльності людині похилого та старечого віку є важливим підвищення психологічного благополуччя, створення позитивного образу старості серед молоді, зменшення явища ейджизму, підвищення загального рівня толерантності та емпатії до літніх, руйнування негативних стереотипів та установок щодо людей пенсійного віку і формування в сучасній молоді позитивного ставлення до періоду геронтогенезу та людей похилого віку.

Ступінь досліджуваності проблеми. Дослідженням проблеми міжпоколінної взаємодії вже займались вітчизняні і зарубіжні вчені: А. Варга, Є. Добровольська, І. Кон, О. Краснова, К. Маннгейм, М. Мід, А. Співаковська та інші. Проблемою старості та старіння займалися: Г. Абрамова, О. Балашова, М. Гамезо, І. Лотова, О. Молчанова, Є. Рибалко.

Як стверджує В.Ф. Моргун, старість – це, природна та здорова частина людського життя, яку можна й необхідно, зробити щасливою для людини і корисною для суспільства [2].

Міжособистісне спілкування, зокрема з молоддю, є однією з провідних потреб в період геронтогенезу. На нашу думку, найчастіше конфліктність та ворожість до людей похилого віку зустрічається саме серед підлітків, що зумовлено віковими особливостями їх психіки та поведінки, сформованим негативним образом старої людини через ЗМІ та літературу. Тож, перш за все потрібно дослідити особливості ставлення до людей похилого віку в підлітковому віці, задля розробки та впровадження корекційних програм з подолання негативних наслідків ейджизму та формуванню позитивного ставлення до літніх людей.

Мета і методи дослідження. Метою нашого дослідження є теоретичне обґрунтування та експериментальне вивчення особливостей ставлення підлітків до людей похилого віку та розробка корекційно-розвивальної програми щодо формування позитивного ставлення до літніх людей.

Сутність дослідження. В дослідженні брало участь 60 учнів м. Бердянськ, різної статі, віком від 11 до 14 років. З метою визначення

особливостей ставлення до людей похилого віку серед підлітків нами були використані такі методи: діагностика рівня емпатії «Шкала емоційного відгуку» А. Меграбяна, проєктивна методика «Я у старості», метод опитування (бесіда, авторська анкета). Аналіз результатів дослідження показав, що 58% підлітків виявили низький рівень загальної емпатії, 32% середній і лише 10% високий рівень. Серед дівчат емпатійно налаштованих виявилось більше. За результатами анкетування: нейтральне ставлення до людей похилого віку виявили 53% опитуваних, негативне – 27%, позитивне – 20%. 45% підлітків зобразили свою старість негативно, 10% намалювали позитивний Я-образ старості, 25% було важко уявити себе старими, 20% визначили як позитивні так й негативні риси старості. Результати досліджень дають змогу стверджувати, що ставлення підлітків до людей похилого віку потребує корекції. Нами була розроблена корекційно-розвивальна програма, спрямована на формування позитивного ставлення до людей похилого віку у підлітків, зменшення явища ейджизму та підвищення загального рівня толерантності. Програма складається з 7 занять та 2х акцій. Основні завдання: формування атмосфери довіри в групах, створення в свідомості підлітків образу реальної людини похилого віку, розкриття сутності поняття самотності у старості, підвищення рівня толерантності до старості, налагодження позитивної міжпоколінної взаємодії через спільну творчу діяльність.

Основні висновки. Отже, існує тенденція негативного ставлення до людей похилого віку серед підлітків, низький рівень емпатійності та наявність явища ейджизму. Тому важливим є впровадження корекційно-розвивальних програм спрямованих на зменшення цих тенденцій та формування позитивного ставлення до людей похилого віку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Моргун В. Особистість та її становлення: спроба наукового моделювання / В. Моргун, В. Зелюк, Т. Устименко // Особистість в освіті: парадигма культури [Текст] : монографія. – Полтава : ТОВ «АСМІ», 2011. – С. 27–35.

Ольга Склярова,

студентка 4 курсу

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **Т.П.Малихіна,**

к. психол. н., доцент (БДПУ)

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОЦЕСУ АДАПТАЦІЇ П'ЯТИКЛАСНИКІВ ДО НОВИХ УМОВ НАВЧАННЯ

Актуальність дослідження. Проблема адаптації дитини до навчання у середній школі вважається однією з найактуальніших освітніх проблем, оскільки перехід школярів з початкової школи в основну є вкрай складним та багатофакторним процесом. Такі умови, як предметне навчання, більш складний навчальний матеріал, зміна учительського складу, зростаючі вимоги до навчальної діяльності школярів, збільшення числа педагогів негативно впливають на працездатність учнів, підвищують